

„Mars, Incorporated“ elgesio Darbovietėse kodeksas

1.0 vers., įsigaliojo 2025 m. sausį

Tikslas

Mūsų verslo filosofija, kuri yra giliai įsišaknijusi penkiuose „Mars“ principuose, skatina mus kurti ir išlaikyti mūsų standartus ir vertybes atspindinčias darbo vietas savo bendradarbiams. Nuo 2011 m. savo lūkesčius išreiškiame „Mars, Incorporated“ (toliau – „Mars“) elgesio kodekse (toliau – Kodeksas). Kodekso tikslas – nustatyti aiškius verslo etikos, žmogaus teisių ir aplinkosaugos reikalavimus.

Taikymo sritis

„Mars“ Darboviečių kodeksas taikomas „Mars“ bendradarbiams visose „Mars“ veiklos srityse ir darbo vietose (toliau – Darbovietė arba Darbovietės). Tikimės, kad tiekėjai laikysis „Mars“ tiekėjų elgesio kodekso, jei jie tiesiogiai ar netiesiogiai, t. y. per subrangovus, darbo jėgos tiekėjus ar paslaugų teikėjus samdo darbuotojus, taip pat „Mars“ padaliniuose dirbančius užsienio ar migruojančius darbuotojus.

Šie standartai yra tokie patys, kaip ir išvardyti [„Mars“ tiekėjų elgesio kodekse](#).

Politika

„Mars“ yra įsipareigojusi remti Darbovietes, kad jos nuolat tobulintų savo požiūrį į atsakingą įmonės elgesį. Tai prasideda nuo atviro dialogo, kad pačios „Mars“ elgesys ir pirkimo praktika padėtų įgyvendinti šiuos lūkesčius. Be to, suprantame, kad Darbovietėms gali prireikti papildomos paramos ir rekomendacijų, kad jos laikytųsi Kodekso reikalavimų. Todėl „Mars“ pateikė „Mars“ Darbovietėms skirtą vadovą, kuris padės identifikuoti socialines, aplinkosaugines ir etines problemas, užkirsti joms kelią ir jas spręsti.

Tikimasi, kad „Mars“ Darbovietės bent jau laikysis galiojančių įstatymų ir kitų teisės aktų. Jei Kodekse ar kitose „Mars“ politikos nuostatose nustatyti aukštesni standartai, nei reikalaujama pagal galiojančius įstatymus, „Mars“ tikisi, kad Darbovietės taikys Kodeksą ar taikytiną politiką¹.

„Mars“ tikisi, kad Darbovietės įgyvendins „Mars“ politiką, procedūras ir mokymus, skirtus kruopščiam žmogaus teisių ir aplinkosauginiam patikrinimui atlikti, kad atitiktų šio Kodekso nuostatas.

Atsakingas įdarbinimas:

„Mars“ įsipareigoja gerbti asmenų teises visose savo Darbovietėse ir tiekimo grandinėse ir užtikrinti jiems sąžiningą bei etišką darbo vietą, kurioje su jais elgiamasi oriai ir pagarbiai.

¹ Tikimasi, kad „Mars“ Darbovietės, kuriose dirbama su gyvūnais arba naudojamos gyvūninės kilmės medžiagos, laikysis [„Mars“ politikos dėl gyvūnų](#).

- **Nediskriminavimas:** „Mars“ netoleruoja jokios diskriminacijos Darbovietėje. Tikimės, kad su visais darbuotojais bus elgiamasi vienodai, pagarbiai ir oriai. Draudžiama diskriminuoti įdarbinant, mokant darbo užmokestį, paaukštinant pareigose ar darbo vietoje dėl rasės, etninės kilmės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, religijos, amžiaus, lyties, lytinės tapatybės, šeiminių padėties, negalios, seksualinės orientacijos, nėštumo ir bet kokie kito pagal galiojančius įstatymus saugomo statuso.
- **Smurtas ir priekabiavimas:** „Mars“ netoleruoja priekabiavimo darbo vietoje. Tikimės, kad visi darbuotojai atliks savo pareigas be prievartos ir priekabiavimo. Fizinis, seksualinis, žodinis ar psichologinis smurtas, bet kokios formos priekabiavimas, neapykantos kalbos, bauginimas, patyčios ir smurtas nevyksta ir nėra toleruojami. Netoleruojame grasinimų, bauginimų, kriminalizavimo ar išpuolių prieš bendruomenes, asociacijų laisve besinaudojančius asmenis ar žmogaus teisių gynėjus.
- **Priverstinis darbas:** „Mars“ netoleruoja priverstinio darbo. Draudžiamos visos priverstinio darbo formos, įskaitant bet kokios formos prekybą žmonėmis, vergišką ar priverstinį darbą. Tikimės, kad:
 - darbuotojai bus įsidarbinti laisvai ir nesulaikant tapatybės ar kelionės dokumentų;
 - prieš įdarbinant bus raštu pateikta tiksli ir suprantama informacija apie darbo pobūdį, atlygį, darbo valandas ir išmokas;
 - darbuotojai galės laisvai judėti ir nebus ribojami darbo patalpose, įskaitant transporto priemones ir būstą;
 - darbo užmokestis nebus sulaikytas ir nebus sąlygų, ribojančių darbuotojo galimybę laisvai pasirinkti darbą arba iš jo išeiti;
 - iš darbuotojų nebus reikalaujama sumokėti mokesčius ar užstatus už darbo vietos gavimą ar išlaikymą.
 - darbdaviai bus atsakingi už visų mokesčių ir išlaidų, susijusių su darbuotojo įsidarbinimu arba patirtų darbuotojui atliekant savo pareigas, apmokėjimą. Jei darbuotojai sumokėjo kokius nors mokesčius ir susijusias išlaidas, juos reikia nedelsiant grąžinti darbuotojui;
 - darbuotojai bus įdarbinami per licencijuotas, gerą reputaciją turinčias įdarbinimo agentūras. Visi darbuotojai turės teisėtą leidimą dirbti priimančiojoje šalyje;
 - darbuotojai galės laisvai nutraukti darbo santykius po pagrįsto pranešimo laikotarpio be jokių nuobaudų;
 - draudžiama įdarbinti asmenis iš įkalinimo įstaigų. Retais atvejais gali būti leidžiamos tam tikros įkalinimų asmenų įdarbinimo programos, jei jos yra savanoriškos, o įkalinimų asmenų darbo sąlygos yra panašios į kitų darbuotojų, dirbančių atitinkamame ekonomikos sektoriuje, darbo sąlygas.
- **Vaikų darbas:** „Mars“ netoleruoja vaikų darbo. Draudžiamos visos neteisėto vaikų įdarbinimo ar išnaudojimo formos.
 - Jokiomis aplinkybėmis neįdarbinami asmenys, jaunesni nei 15 metų ar teisės aktais nustatyto darbo arba privalomo mokymosi amžiaus, priklausomai nuo to, kuris iš jų yra didesnis;

- Jaunesni nei 18 metų asmenys nedirba pavojingų darbų, viršvalandžių, naktinių pamainų ar bet kokio kito darbo, kuris trukdo normaliai ugdymo veiklai.
- Taikomas veiksmingas amžiaus patikrinimo procesas, įskaitant tinkamą dokumentaciją ir reguliariai atnaujinamas apskaitos sistemas.
- **Atlyginimas ir išmokos:** „Mars“ tikisi, kad visiems darbuotojams bus suteiktos teisiškai privalomos išmokos ir atlyginimai, įskaitant tuos, kurie susiję su darbo užmokesčiu ir apmokėjimu už viršvalandžius.
 - Darbo užmokestis mokamas laiku, visas ir ne rečiau kaip kartą per mėnesį.
 - Darbuotojai už kiekvieną darbo užmokesčio laikotarpį gauna atlyginimo lapelį, kuriame jiems suprantama kalba aiškiai nurodytos atlyginimų ir išmokų sudedamosios dalys.
 - Išskaitos iš darbo užmokesčio nedaromos kaip bausmė ir neviršija teisinių ribų.
 - Už visus viršvalandžius arba darbą įstatymų numatytais švenčių dienomis mokama taikant atitinkamą viršvalandžių tarifą pagal vietos teisinius reikalavimus ir (arba) kolektyvines sutartis.
 - „Mars“ Darbovietės skatinamos kurti, informuoti ir įgyvendinti strategijas, kaip palaipsniui užtikrinti pragyvenimo lygį atitinkantį darbo užmokestį, kuris patenkintų pagrindinius poreikius ir suteiktų tam tikrą laisvai disponuojamų pajamų.
- **Darbo valandos:** „Mars“ tikisi, kad įprastos ir viršvalandinės darbo valandos atitinka įstatymus ir kartu neviršija 60 valandų per savaitę arba nesudaro darbuotojams nesaugių darbo sąlygų.
 - Per kiekvieną 7 dienų darbo laikotarpį suteikiama atsigavimo diena, kurią sudaro 24 nepertraukiamo poilsio valandos. Jei leidžiama pagal įstatymus, per kiekvieną 14 dienų darbo laikotarpį suteikiamos 48 nepertraukiamo poilsio valandos.
 - Visi viršvalandžiai dirbami savanoriškai.
 - Darbuotojai turi teisę į tinkamas pertraukas pavalgyti ir pailsėti, kurios turi atitikti bent jau galiojančius įstatymus.
 - Visiems darbuotojams suprantama kalba ir forma pranešama apie numatomas darbo valandas ir grafikus.
 - Žindančioms motinoms pagal poreikį suteikiamos pertraukos žindymui, taip pat suteikiama privati vieta, apsaugota nuo pašalinių akių, higieniška ir netrukdoma.
- **Sveikata ir sauga:** „Mars“ reikalauja, kad visiems darbuotojams būtų užtikrinta saugi, sveika ir higieniška darbo aplinka, įskaitant įmonei priklausančią būstą ir transportą.
 - Taikomos valdymo sistemos, skirtos galimai rizikai darbuotojams nustatyti ir valdyti, o nustatant ir sprendžiant sveikatos ir saugos problemas darbo vietoje nuolat dalyvauja darbuotojai.

Darbo sauga

- Darbuotojams reguliariai rengiami profesinės sveikatos ir saugos mokymai jiems suprantama kalba ir jie skatinami kelti saugos problemas.
- Pavojingos medžiagos ir chemikalai tinkamai valdomi, įskaitant ženklinimą, saugojimą, reguliarių poveikio darbuotojams vertinimą, inžinerines ir

administracines kontrolės priemonės.

- Jei inžinerinės ar administracinės kontrolės priemonės neužtikrina tinkamos apsaugos, darbuotojams nemokamai suteikiamos tinkamos asmeninės apsaugos priemonės ir nurodymai, kaip jas tinkamai naudoti.
- Visi darbuotojai turi lengvą prieigą prie pakankamo kiekio nemokamo geriamojo vandens.
- Imamasi pagrįstų priemonių nėsčiųjų ar maitinančių motinų darbo sąlygoms pritaikyti, kad būtų pašalinta arba kontroliuojama rizika sveikatai ir saugai.
- Stebimas, vertinamas ir kontroliuojamas ergonomiškai sudėtingų užduočių poveikis darbuotojams.

Patalpų parengimas ir pasirengimas ekstremalioms situacijoms

- Visos patalpų zonos, įskaitant laikančiąsias konstrukcijas, yra saugios ir atitinka vietos įstatymus, sertifikuotus civilinės ar konstrukcinės inžinerijos statybos leidimus arba tarptautinius standartus.
 - Avarinės pratybos rengiamos bent kartą per metus arba pagal vietos teisės aktų reikalavimus, priklausomai nuo to, kuriuo atveju jos vyksta dažniau.
 - Yra tinkama gaisro aptikimo įranga, o išėjimai yra laisvi ir niekada neužblokuoti.
 - Ventiliacijos, šviesos, temperatūros, sanitarinių sąlygų ir triukšmo lygis visose darbo zonose ir miegamuosiuose atitinka vietos teisės aktų reikalavimus ir yra pakankamas darbuotojų komfortui ir saugai užtikrinti.
 - Tualetai yra sanitariniai, juose yra rankų plovimo įrenginiai su tekančiu geriamuoju vandeniu ir muilu, kuriais gali naudotis visi darbuotojai.
 - Įrengtos atskirai apsaugotos saugyklos, kuriose asmenys gali laikyti vertingus daiktus ir asmeninius dokumentus.
 - Mašinos įvertinamos saugos požiūriu ir jose įrengiamos tinkamos apsaugos priemonės, kad darbuotojai nesusižeistų.
- **Skundų nagrinėjimo mechanizmai:** visi darbuotojai turi turėti galimybę pasinaudoti vienu ar keliais kanalais, kad galėtų pateikti skundus jiems suprantama kalba, jei nori, anonimiškai, ir kad jie būtų veiksmingai ir konfidencialiai išnagrinėti.
 - Skundų teikimo kanalai vietoje naudojami siekiant nustatyti ir šalinti riziką bei skatinti darbuotojų balsą, dalyvavimą ir indėlį.
 - Draudžiama keršyti darbuotojams, pranešusiems apie skundą ar dalyvavusiems tyrime.
 - Skundai visapusiškai nagrinėjami veiksmingai, laiku ir pagarbiai.
 - Darbuotojams rengiami mokymai ir reguliariai didinamas jų informuotumas apie padaliniuose veikiančius skundų nagrinėjimo mechanizmus, taip pat jie skatinami teikti informaciją.
 - **Asociacijų laisvė:**
 - Visi darbuotojai gali laisvai steigti profsąjungas ir (arba) stoti į jas ir vesti kolektyvines derybas, nesibaimindami represijų, bauginimo ar priekabiavimo.
 - Jei darbuotojams atstovauja teisiškai pripažintai profsąjungai, Darbovietė įsipareigoja užmegzti konstruktyvų dialogą su laisvai išrinktais profsąjungos atstovais ir sąžiningai derėtis su jais.

- **Žemės teisės:** „Mars“ įsipareigoja laikytis laisvo, išankstinio ir informuoto vietinių gyventojų sutikimo principų, kai deramasi dėl nuosavybės ar žemės. Šių reikalavimų turi laikytis bet kuri Darbovietė, susijusi su žemės naudojimu, nuoma ir pirkimu².
 - Draudžiami bet kokie žemės ir vandens užgrobimai ir vengiama neteisėtų išskeldinimų.
 - Įgyjama teisėta nuosavybės teisė į žemę arba teisėta žemės nuomos sutartis ir nėra jokių požymių, kad Darbovietės teisė turėti žemę ar ją nuomotis yra ginčijama.

Aplinkosaugos valdymas:

„Mars“ yra įsipareigojusi mažinti poveikį aplinkai visose savo veiklos srityse ir tiekimo grandinėse. Bendradarbiaujame su Darbovietėmis, kad atsakingai ir tvariai įsigytume ingredientų, pakavimo medžiagų ir kitų prekių bei paslaugas taip, kad sumažintume neigiamą poveikį ir prisidėtume prie teigiamo poveikio.

Aplinkosaugos valdymas: Darbovietės visiškai laikosi galiojančių aplinkosaugos įstatymų ir taisyklių, įskaitant tuos, kurie susiję su atliekų šalinimu, pavojingomis atliekomis, šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimu, žemės naudojimu ir jos paskirties keitimu, nuotekomis ir toksinėmis medžiagomis³. Darbovietės turi gauti ir išlaikyti visus reikiamus aplinkosaugos leidimus.

Klimatas: Darbovietės skatinamos nusistatyti išmetamųjų ŠESD kiekio mažinimo tikslus pagal 1, 2 ir 3 aprėptis.

Miškų naikinimas. Darbovietės turi imtis priemonių, kad savo veikloje ir tiekimo grandinėse užkirstų kelią miškams kirsti ir natūralioms ekosistemoms pertvarkyti⁴. Darbovietės skatinamos įgyvendinti savo Miškų kirtimo ir pertvarkymo draudimo politiką ir įsipareigojimus saugoti didelės konservacinės vertės ir didelės anglies sandėlio teritorijas. Jei to reikia siekiant laikytis teisinių reikalavimų, Darbovietės turi atlikti pakankamą deramą patikrinimą dėl miškų kirtimo.

Vandens naudojimas: Darbovietės, ypač tos, kurios įsikūrusios vietovėse, kuriose vandens suvartojimas yra didelis, turi mažinti vandens sąnaudas⁵.

Informacijos atskleidimas ir skaidrumas: Darbovietės skatinamos aktyviai matuoti, valdyti ir atskleisti informaciją apie poveikį aplinkai. Skatinama ir gali būti reikalaujama viešai teikti metines aplinkosauginio veiksmingumo ataskaitas.

²Gaires, kaip gerbti žemės teises, rasite [čia](#).

³Tai apima ir tarptautinių sutarčių dėl gyvsidabrio, patvariųjų organinių teršalų naudojimo ir pavojingų atliekų eksporto laikymąsi.

⁴Tikimasi, kad Darbovietės, kurių žaliavos įtrauktos į „[Mars“ poziciją dėl miškų naikinimo ir žemės naudojimo keitimo](#), turės ir įgyvendins Miškų naikinimo ir pertvarkymo draudimo politiką, apimančią visas žaliavų tiekimo grandines.

⁵Vandens stygius – vandens poreikio ir atsinaujinančių išteklių santykis – rodo konkurenciją dėl vietos vandens išteklių. Kuo mažesnis atotrūkis tarp pasiūlos ir paklausos, tuo vietovė labiau pažeidžiama dėl vandens trūkumo. ([WRI, 2023](#))

„Mars“ prirėikūs prąšys atskleisti informaciją, kad būtų galima teikti ataskaitas apie poveikį visoje mūsų veikloje ir vertės grandinėje.

Veiklos sąžiningumas ir etika:

„Mars“ yra įsipareigojusi vykdyti veiklą etiškai ir teisėtai kiekvienoje šalyje, kurioje veikia, visoje savo vertės grandinėje. Darbovietės turi demonstruoti tvirtą įsipareigojimą elgtis etiškai ir nuolat tobulėti⁶.

- **Įstatymų laikymasis:** šalyse, kuriose veikia Darbovietė, laikomasi visų įstatymų ir kitų teisės aktų, turimi reikiami leidimai, taip pat visi kiti galiojantys tarptautiniai įstatymai ir teisės aktai.
- **Kova su kyšininkavimu ir korupcija:** visos korupcijos formos, įskaitant kyšininkavimą, turto prievartavimą ir turto pasisavinimą, yra draudžiamos ir joms bei kitai nesąžiningai verslo praktikai užkertamas kelias.
- **Informacijos apsauga:** konfidenciali informacija ir intelektinė nuosavybė yra gerbiamos ir saugomos. Asmens duomenys renkami, tvarkomi, saugomi, perduodami ir šalinami laikantis galiojančių įstatymų ir gerbiant privatumo, kaip žmogaus teisės, apsaugą.

Reikalavimai procesams ir informacijai

Jei „Mars“ patvirtino subrangos sutartis, tikimasi, kad subrangovai atitiks Tiekėjų elgesio kodekso lūkesčius.

„Mars“ tikisi, kad pateikus prašymą Darbovietės pasidalins su „Mars“ informacija apie savo tiekimo grandinės politiką ir praktiką, sąlygas ar riziką tiekimo grandinėje ir kaip tokių sąlygų ar rizikos išvengiama arba kaip jos šalinamos. Jei „Mars“ paprašys, Darbovietės atskleis „Mars“ informaciją, susijusią su jų tiekimo grandine, įskaitant „Mars“ tiekiamiems gaminiams naudojamų medžiagų kilmės šalis – „Mars“ pasilieka teisę atskleisti šią informaciją viešai, jei to reikalauja įstatymai.

Siekdama nustatyti, ar Darbovietė laikosi Kodekso, „Mars“ pasilieka teisę prašyti, kad ir Darbovietė, ir visi subrangovai atliktų savianalizę, atskleistų atitinkamą politiką ar procedūras, arba atlikti paskelbtus ir nepaskelbtus Darboviečių auditus ar vertinimus, įskaitant darbo vietos ar darbo jėgos tiekėjų suteikto būsto ir transporto vertinimą. Į vertinimus būtų įtraukti visi nuolatiniai, laikinieji, tiesiogiai ar netiesiogiai per subrangovus ar darbo jėgos teikėjus samdomi subrangovai, o Darbovietės turėtų sudaryti sąlygas jiems patekti, kad jie galėtų būti įtraukti į vertinimą.

Jei dėl Kodekso derinimo gali kilti konfliktas su galiojančiais įstatymais ar kitais teisės aktais arba

⁶ Daugiau informacijos rasite „Mars“ etikos vadove.

jie gali būti pažeisti, „Mars“ Darbovietės informuos „Thriving People“ komandą apie situaciją ir paaiškins, kaip ketina veikti laikydamosi įstatymų ir Kodekso reikalavimų.

„Mars“ Darbovietės informuos Etikos ir atitikties komandą apie bet kokius faktinius ar įtariamus teisinius pažeidimus, įskaitant bet kokius teisinius veiksmus, kurių prieš Darbovietę imasi valdžios institucijos dėl žmogaus teisių, aplinkosaugos įstatymų, kovos su korupcija ar kyšininkavimu įstatymų pažeidimų ar bet kokių kitų klausimų, apie kuriuos kalbama šiame Kodekse arba kurie yra jame nurodyti.

Nuorodos

Mūsų Kodeksas grindžiamas Tarptautine žmogaus teisių chartija, Tarptautinės darbo organizacijos Deklaracijoje dėl pagrindinių darbo principų ir teisių bei kitose Tarptautinės darbo organizacijos konvencijose išdėstytais principais, Jungtinių Tautų Moterų įgalinimo versle principais, TDO-IOE Vaikų darbo gairių verslui priemone, atitinka Jungtinių Tautų pagrindinius verslo ir žmogaus teisių principus ir bendrai ratifikuotas aplinkos apsaugos konvencijas, įskaitant šiame dokumente nurodytas konvencijas.

Dokumentų istorija

V1 – mūsų kodekso 2025 m. versija pakeičia 2019 m. atsakingos Darbovietės standarto versiją ir apibrėžia „Mars“ reikalavimus ir lūkesčius, susijusius su atsakingu tiekimu, įskaitant verslo etiką, žmogaus teises ir aplinkosaugą. Atlikti atnaujinimai:

- pakeistos kelios šio dokumento nuostatos;
- suderinta su „Mars“ tiekėjų elgesio kodeksu;
- papildytas sveikatos ir saugos skyrius;
- pakeistas pavadinimas.